

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ
ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟΥ
της προσφυγής υπ' αριθ. 68141/01
την οποία κατέθεσε ο Ε Ε Κ.Λ.Π.
κατά της Ελλάδος

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συγκροτηθέν στις 6 Φεβρουαρίου 2003 από τμήμα απαρτιζόμενο από τους δικαστές:

F. TULKENS, *Πρόεδρο,*

K.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,

G. BONELLO,

N. ΒΑΙΙΪΪ,

E. LEVITS,

S. ΒΟΤΟΥΧΑΡΟΒΑ,

E. STEINER,

και από τον S. NIELSEN, *Αναπληρωτή Γραμματέα του Τμήματος,*

Έχον υπ' όψη την προρρηθείσα προσφυγή η οποία εισήχθη στις 30 Μαρτίου 2001,

Έχον υπ' όψη την από 7 Μαρτίου 2002 μερική απόφαση.

Έχον υπ' όψη τις παρατηρήσεις, τις οποίες υπέβαλε η εναγόμενη Κυβέρνηση, και την αντίκρουση των προσφευγόντων.

Αφού διασκέφτηκε, εκδίδει την ακόλουθη απόφαση:

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Οι προσφεύγοντες, 90 Έλληνες υπήκοοι, είναι αξιωματικοί ή υπαξιωματικοί του στρατού ξηράς, ειδικότητας πυροτεχνουργών [εξουδετέρωση ναρκών]. Εκπροσωπούνται ενώπιον του Δικαστηρίου από τους Δικηγόρους Αθηνών Ν. και Δ. Αναγνωστόπουλο. Η Κυβέρνηση εκπροσωπείται από τον Μ. Απέσσο, Σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και τη Μ. Παπίδα, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Τα πραγματικά περιστατικά, όπως εκτίθενται από τους διαδίκους, έχουν εν περιλήψει ως εξής:

Στις 26 Μαΐου 1994, οι προσφεύγοντες ζήτησαν από το Γενικό Επιτελείο Στρατού να τους χορηγήσει επίδομα επικινδύνου εργασίας, επίδομα το οποίο προβλέπεται από το άρθρο 23 του Νόμου 1848/1989 και χορηγείται σε ορισμένα μέλη του προσωπικού του στρατού ξηράς, ιδία δε του επιφορτισμένου με τον καθαρισμό των ναρκοπεδίων τάγματος («TENX») και της αστυνομίας. Την 1^η Ιουλίου 1994, το Γενικό Επιτελείο απέρριψε το αίτημα των προσφευγόντων. Δήλωσε αναρμόδιο να εφαρμόσει, στην περίπτωση τους, τους νόμους, τους οποίους επικαλούνταν, και διευκρίνισε ότι προς τούτο απαιτείτο απόφαση του Υπουργού Εθνικής Αμύνης και ειδικό για την περίπτωση τους νομοθετικό πλαίσιο.

1. Η πρώτη διαδικασία

Στις 24 Αυγούστου 1994, οι προσφεύγοντες εισήγαγαν αίτηση αναιρέσεως της αποφάσεως αυτής του Γενικού Επιτελείου ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών. Ζητούσαν δε όπως το Δημόσιο υποχρεωθεί να τους χορηγήσει επίδομα επικινδύνου εργασίας και να υπολογισθεί εις διπλούν ο χρόνος εργασίας τους, αν είχαν εργασθεί επί 30 ώρες ανά εξάμηνο εντός ναρκοπεδίων ή εντός χώρων σφραγισμένων για τους σκοπούς της περισυλλογής και εξουδετερώσεων ναρκών.

Η υπόθεση συζητήθηκε στις 9 Μαΐου 1995. Με την από 23 Ιουνίου 1995 απόφαση υπ' αριθ. 1562/1995, το Διοικητικό Εφετείο απέρριψε την αίτηση.

Έκρινε ότι η άρνηση του Γενικού Επιτελείου ήταν νόμιμη και ότι η συνταγματική αρχή της ισονομίας, την οποία επικαλέσθηκαν οι προσφεύγοντες, δεν ήταν δυνατό να ισχύσει γι' αυτούς, διότι η περίπτωση τους, εξ επόψεως επικινδυνότητας καθηκόντων, ήταν διαφορετική από εκείνη των πυροτεχνουργών του TENX και από εκείνη των πυροτεχνουργών της αστυνομίας.

Στις 21 Ιουνίου 1996, οι προσφεύγοντες προσέβαλαν την απόφαση αυτή ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Το κείμενο της προσφυγής περιήλθε στο Συμβούλιο της Επικρατείας στις 5 Σεπτεμβρίου 1996. Στις 12 Ιουνίου 1998, ο Πρόεδρος του τρίτου τμήματος παρέπεμψε την υπόθεση, λόγω της σπουδαιότητας αυτής, στη διευρυμένη ολομέλεια του τμήματος αυτού. Η δικάσιμος ορίσθηκε για την 1^η Οκτωβρίου 1998, αλλά κατά την ημερομηνία αυτή ανεβλήθη για τις 21 Ιανουαρίου 1999.

Με την από 4 Μαΐου 2000 απόφαση υπ' αριθ. 1557/2000, το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε την προσφυγή. Επανέλαβε το αιτιολογικό του Διοικητικού Εφετείου και συμπέρανε ότι ο κίνδυνος τον οποίο διατρέχουν οι πυροτεχνουργοί του TENX και της αστυνομίας κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, ήταν κατά πολύ μεγαλύτερος από εκείνον στον οποίο εκτίθενται οι προσφεύγοντες, γεγονός το οποίο δικαιολογούσε διαφορετική μεταχείριση εκ μέρους του νομοθέτη.

2. Η δεύτερη διαδικασία

Στις 24 Αυγούστου 1994, οι προσφεύγοντες κατέθεσαν ενώπιον του διοικητικού δικαστηρίου Αθηνών νέα αγωγή, με την οποία διατύπωναν τις ίδιες όπως και κατά την προηγούμενη διαδικασία προτάσεις, αλλά προσέθεταν ότι έπρεπε το Δημόσιο να τους καταβάλει επίδομα επικινδύνου εργασίας από 1^{ης} Ιανουαρίου 1991. Η υπόθεση συζητήθηκε στις 8 Φεβρουαρίου 1995. Με την από 30 Ιουνίου 1995 απόφαση υπ' αριθ. 11475/1995, το διοικητικό δικαστήριο έκρινε ότι ήταν αναρμόδιο να εκδικάσει

την υπόθεση και την παρέπεμψε στο διοικητικό εφετείο. Επιφυλάχθηκε δε να αποφανθεί επί του θέματος της πληρωμής του αιτουμένου επιδόματος μέχρι της εκδόσεως οριστικής αποφάσεως επί της αιτήσεως αναιρέσεως.

Στις 24 Σεπτεμβρίου 1995, οι προσφεύγοντες εφεσίβαλαν την απόφαση αυτή ενώπιον του διοικητικού εφετείου. Η δικάσιμος, η οποία αρχικά είχε ορισθεί για τις 14 Ιανουαρίου 1999, ανεβλήθη για τις 22 Απριλίου 1999, τη αιτήσει του δικηγόρου των προσφευγόντων, και εν συνεχεία για τις 2 Δεκεμβρίου 1999, λόγω της απεργίας των δικηγόρων του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, και τέλος, για τις 21 Σεπτεμβρίου 2000, 18 Ιανουαρίου 2001 κι 1^η Μαρτίου 2001, τη αιτήσει του δικηγόρου των προσφευγόντων. Με την από 11 Απριλίου 2001 απόφαση, το διοικητικό εφετείο απέρριψε την έφεση των προσφευγόντων.

ΑΙΤΙΑΣΗ

Επικαλούμενοι το άρθρο 6 § 1 της Συμβάσεως, οι προσφεύγοντες παραπονούνται για τη διάρκεια της διαδικασίας.

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Οι προσφεύγοντες ισχυρίζονται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως, το οποίο ορίζει τα εξής σχετικά:

«Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσή του δικαστεί δικαίως (...) εντός λογικής προθεσμίας, από δικαστήριο (...), το οποίο θα αποφασίσει (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

α) Πρώτον, η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει την προσφυγή επειδή δεν τηρήθηκε η εξάμηνη προθεσμία. Υπογραμμίζει ότι η απόφαση υπ' αριθ. 1557/2000 του Συμβουλίου της Επικρατείας, το οποίο απέρριψε

οριστικώς την προσφυγή των προσφευγόντων, εξεδόθη στις 4 Μαΐου 2000, καθαρογράφηκε και θεωρήθηκε στις 26 Σεπτεμβρίου 2000. Από της ημερομηνίας αυτής άρχεται η εξάμηνη προθεσμία. Η ημερομηνία η οποία αναφέρεται στη βεβαίωση η οποία χορηγήθηκε από τη Γραμματεία του Συμβουλίου της Επικρατείας, και η οποία κατετέθη από τους προσφεύγοντες στον φάκελο της δικογραφίας, δεν υποδεικνύει την ημερομηνία από της οποίας οι προσφεύγοντες ηδύναντο να λάβουν γνώση της αποφάσεως και η οποία είναι εκείνη της 27^{ης} Σεπτεμβρίου 2000.

Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι έλαβαν γνώση της αποφάσεως όταν ολοκληρώθηκε η διαδικασία καθαρογραφής και θεωρήσεως, και υπογραμμίζουν ότι η θεώρηση από ένα μόνο εισηγητή δεν αρκεί, ούτε ως προς τις οικείες διατάξεις του ελληνικού δικαίου, ούτε για τους σκοπούς της τηρήσεως της επιταγής του άρθρου 35 § 1 της Συμβάσεως.

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει τη νομολογία του, συμφώνως προς την οποία, όταν ο προσφεύγων δικαιούται αυτεπαγγέλτου επιδόσεως αντιγράφου της οριστικής εσωτερικής αποφάσεως, εναρμονίζεται περισσότερο με το περιεχόμενο και τον σκοπό του άρθρου 35 § 1 της Συμβάσεως η άποψη ότι η εξάμηνη προθεσμία άρχεται από της ημερομηνίας επιδόσεως του αντιγράφου της αποφάσεως. Ωστόσο, όταν η επίδοση δεν προβλέπεται στο εσωτερικό δίκαιο, όπως συμβαίνει εν προκειμένω, το Δικαστήριο εκτιμά ότι αρμόζει να λαμβάνεται υπ' όψη η ημερομηνία καθαρογραφής της αποφάσεως, ημερομηνίας από της οποίας οι διάδικοι δύνανται πράγματι να λάβουν γνώση του περιεχομένου της (*Παπαχελάς κατά της Ελλάδος* [GC] n° 31423/96, 25 Μαρτίου 1999, ΕΔΑΔ 1999-I). Το Δικαστήριο θεωρεί ότι και μόνον το επίσημο αντίγραφο της αποφάσεως, το οποίο παραλαμβάνει ο προσφεύγων, επιτρέπει σε αυτόν να λάβει γνώση του περιεχομένου αυτής.

Ωστόσο, στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι προσφεύγοντες προσκόμισαν βεβαίωση χορηγηθείσα από τη Γραμματεία του Συμβουλίου της Επικρατείας, στην οποία αναφέρονται τα εξής: «Όπως

προκύπτει από το τηρούμενο από τη Γραμματεία του Τρίτου Τμήματος Μητρώου Αποφάσεων, η διαδικασία καθαρογραφής, θεώρησης και υπογραφής της απόφασεως υπ' αριθ. 1577/2000 ολοκληρώθηκε στις 20 Οκτωβρίου 2000, ημερομηνία κατά την οποία ήταν δυνατό να χορηγηθεί επίσημο αντίγραφο της απόφασεως.»

Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η εξάμηνη προθεσμία άρχεται από της τελευταίας ως άνω ημερομηνίας και ότι η προσφυγή εισήχθη εμπροθέσμως.

Επομένως, το Δικαστήριο απορρίπτει την ένσταση της Κυβερνήσεως επί του θέματος αυτού.

β) Δεύτερον, η Κυβέρνηση, στηριζόμενη στην απόφαση *Pellegrin κατά της Γαλλίας* (n° 28541/95, 8 Δεκεμβρίου 1999, ΕΔΑΔ 1999-VIII), ισχυρίζεται ότι το άρθρο 6 § 1 δεν έχει εφαρμογή στην παρούσα υπόθεση. Υπογραμμίζει ότι οι προσφεύγοντες είναι αξιωματικοί εν ενεργεία, τα καθήκοντα των οποίων συνδέονται στενά με την προστασία του γενικού συμφέροντος του Κράτους και της εθνικής κυριαρχίας. Συμμετέχουν στην άσκηση της κρατικής εξουσίας ακόμα και όταν ασκούν καθήκοντα διοικητικής φύσεως, τα οποία τους ανατίθενται δεδομένου ότι τυγχάνουν διοικητές στρατιωτικών μονάδων. Κατά συνέπεια, οι διαφορές ανάμεσα στους προσφεύγοντες και στο Δημόσιο, όσον αφορά τις συνθήκες υπηρεσίας και αμοιβής αυτών, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 6.

Οι προσφεύγοντες δεν υποβάλλουν παρατηρήσεις επί του θέματος αυτού.

Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι οι προσφεύγοντες είναι αξιωματικοί και υπαξιωματικοί εν ενεργεία, οι οποίοι ασκούν καθήκοντα πυροτεχνουργού και, ως τέτοιοι, πρέπει να θεωρούνται δημόσιοι υπάλληλοι, το έργο των οποίων είναι χαρακτηριστικό των ειδικών δραστηριοτήτων της δημόσιας διοικήσεως ενεργούσας ως διακατόχου της κρατικής εξουσίας, επιφορτισμένης με την προάσπιση των γενικών συμφερόντων του Κράτους ή άλλων δημοσίων αρχών. Ωστόσο, συμφώνως προς τη νομολογία του Δικαστηρίου, οι διαφορές

τέτοιου είδους υπαλλήλων δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 6 § 1 (βλ. προρρηθείσα απόφαση *Pellegrin κατά της Γαλλίας*, § 66).

Κατά συνέπεια, το άρθρο 6 § 1 δεν έχει εφαρμογή στην παρούσα υπόθεση και οι αιτιάσεις οι σχετικές προς το άρθρο αυτό είναι ασυμβίβαστες *rationae materiae* με τις διατάξεις της Συμβάσεως υπό την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Συμβάσεως και πρέπει να απορριφθούν κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 § 4.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο, ομοφώνως,

Απορρίπτει κατά τα λοιπά την προσφυγή ως *απαράδεκτη*.

[υπογραφή]

Søren NIELSEN

Αναπληρωτής Γραμματέας

[υπογραφή]

Françoise TULKENS

Πρόεδρος

[Σφραγίδα του ΕΔΑΔ]

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο υπηρεσιακό έγγραφο στη Γαλλική γλώσσα.

Αθήνα, 27-02-2003.

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ

ΜΑΡΙΑ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ